

Кінь Шнерко

Олександр Мінович

Колгоспні коні паслися під лісом на стерні скошеного жита, що поросла травною і конюшиною.

Стояла холодна вже осінь, тому не було ні мух, ні гедзів, і ніякої іншої мошкар, що так немилосердно дошкуляє коням влітку.

Молодий жеребчик Шнерко, мовби наївшись дурману, ганяв поміж коней і приставав то до кобил, то до таких же як він лошаків.

Шнерко за літо набув вигляду красеня-коня. Ще весною він був підлітком, а тепер став майже дорослим жеребцем.

Лискуча шерсть, шовкова грива, білі цятки трохи вище копит та м'язи, що грали при кожному русі, притягували до нього погляди всіх, хто мав справу з кіньми.

– Красень. Хоч на виставку відправляй – говорили про Шнерка люди.

– Такого тільки в кіно знімати, аби на ньому чапаєвці йшли в атаку, або щоб на параді якийсь генерал їхав з шаблею. Не кінь, а казка.

Під вечір двоє конюхів зібрали коней до купи й погнали на колгоспну бригаду, в конюшню. На ніч пастися не залишали, бо пройшла чутка, що в лісі з'явилися вовки.

В конюшні кожен робочий кінь мав своє окреме місце, на прив'язі, а молодняк товпився разом в дальньому кутку в загороді, що закривалася довгими жердинами.

На цей раз Шнерка у цю загороду не пустили. Його відокремили від інших коней, прив'язали ланцюгом до міцного дерев'яного стовпа, в місці, спеціально виділеному для жеребців.

– Ну от, Шнерко, відгулявся ти – сказав йому старий конюх Гунип. Завтра вирішиться твоя доля. Чи далше гуляти, чи в віз та до плуга. Чекай, брат.

Шнерко від тих слів, ніби зрозумівши їх, чи то відчуючи щось, насторожився, і довго прями вухами, шукаючи небезпеку. Потім почав бити копитами об стіну і стовп, спробував позбутися незвичного і незнаного до сьогодні ланцюга.

– Ну-ну, стій тишком. Не бався. Бач, як розгулявся на волі – крикнув конюх. — Звикай, це тобі не в табуні ганятися.

На другий день доля Шнерка і ще трьох таких же як він жеребчиків була вирішена.

Колгоспний ветеринар оглянув їх і вирішив, що пора їх вихолостити й позбавити права бути жеребцями.

Людам потрібні були слухняні робочі коні. А з кобилами міг ще справитися старий жеребець.

Зранку на конюшню зійшлися з десятків чоловіків, взяли довгі мотузки, вивели жеребчиків на вулицю. Прив'язали до возів, що стояли в ряд поряд зі входом до конюшні.

Обманом підійшли до Шнерка, погладили по спині і почесали за вухами. Потім обв'язали його всього довгими мотузками і дружно гекнувши, повалили на землю.

Кінь спробував вирватися, але за голову і кожну ногу держали його на мотузках по двоє чоловіків. Навіть поворухнутися не вдалося.

Очі Шнерка наповнилися кров'ю і страхом. Напевно він відчув: зараз скоїться щось дуже недобре.

До розіп'ятого красеня-коня підійшов ветеринар. Став діставати з білої металевої коробочки свої інструменти.

Дістав йод і помазав Шнеркові між ногами, а потім гострим ножем розрізав йому шкіру, напустивши крові, що тоненькою цівкою стікала на землю. Пововтузився трохи і відкинув у сторону шматок конячого закривавленого тіла.

- Все, Шнерко, - сказав хтось із чоловіків - закінчилася воля.

Ошелешеного коня підвели на ноги і відвели в конюшню. Там прив'язали високо до балки - аби голова була піднята вгору, і щоб кінь не зміг лягти. Свіжа рана не повинна була торкатися гною та землі - швидше загоїться.

Так, не лягаючи, Шнерко простояв три дні.

Конюхи жаліли його, говорили щось заспокійливе. Приносили сіна, води, але кінь на те навіть не дивився. Мабуть переживав найбільшу в своєму кінському житті трагедію.

Конюх Гунип бачив, як з великого кінського ока текли сльози.

На четвертий день Шнерка оглянув ветеринар, і визнав придатним до роботи.

Коня запрягли у віз. Накинули шлею, яка натирала боки. На голову наділи шкіряну уброть-намордник, проділи в неї вуха і тісно застебнули на шії. До уброті, в якій кінь був ніби в сильно продірявленій масці, прикріпили довгі ліци-віжки, щоб керувати конем. В рот вставили залізні вудила, на шию накинули міцний брезентовий нашийник, який залізним цепом кріпився до дерев'яної палки-дишла, що розділяла коней, запряжених парою у віз.

Погонич сильно вперішив Шнерка батогом, і віз покотився возити сіно, дрова, пісок, глину, гній, картоплю, буряки та ще величезну кількість всілякої всячини, яку треба було переміщати в колгоспному господарстві.

Зранку до смерканку коня держали в шлеї і використовували на важких роботах, які людям були не під силу.

Шнерко тягав плуга, борону, величезні граблі-волокуші - коли було скиртування соломи, сунув з лісу довгі колоди, запрягався в косарки і грабарки. І весь час на нього кричали, поганяли і нещадно били батогом.

Коли його випрягали з воза чи саней, то прив'язували до ясел, в які кидали корм. На пасовищі йому завжди спутували передні ноги, щоб не міг швидко пересуватися, і щоб його було легше пасти й контролювати конюхам.

Пута були дуже міцними, такими, що не розірвати. Вони до крові натирали ноги, і тепер у Шнерка на передніх ногах завжди будуть рани, на які літом сідатимуть і питимуть кров надокучливі мухи.

Спочатку Шнерко пробував всіляко виявляти свій спротив до упряжі й воза, але груба людська сила швидко зламала його волю і змусила підкоритись.

Кінь довго ще не давався сісти на нього верхи...

Проте одного разу в конюшню до нього зайшов сміливий молодий чоловік. Він славився тим, що вмів об'їжджати норовистих коней. Чоловік загнуждав Шнерка, накинув на нього сідло, вивів за вуздечку на свіжозорану ріллю, де ноги коня втопали майже до колін.

Чоловік хвацько вискочив коневі на спину і почав приборкувати його. Глибока рілля не давала Шнеркові хвицатися задом, скинути вершника. Кінь боровся, як міг. Довго не хотів слухатися, стікав милом, залізні вудила до крові й піни рвали йому губи, тіло пекло від шквалу ударів батою.

Врешті-решт він знесилився і здався. Покірно пішов під сідлом і став слухати всі накази погонича.

З тих пір на ньому їздили верхи старі і малі за першої ліпшої нагоди. Шнерко до всього звик і вже ніколи більше не пробував боротися.

Колгоспні коні... Було їм нестерпно й важко, як і людям в колгоспах.